

Εφαρμογή Αντιρατσιστικής Πολιτικής ΥΠΠ: Κώδικας Συμπεριφοράς κατά του Ρατσισμού & Οδηγός Διαχείρισης και Καταγραφής Ρατσιστικών Περιστατικών

Δρ Έλενα Παπαμιχαήλ, Λειτουργός Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
16 Νοεμβρίου 2015, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου
7 Δεκεμβρίου 2015, Ξενοδοχείο Σεμέλη, Λευκωσία

**NO HATE
SPEECH
MOVEMENT**

Πώς εντάσσεται ο Κώδικας στην εκστρατεία κατά της ρητορικής του μίσους του ΣτΕ;

2^{ος} υπό έμφαση στόχος για τη σχολική χρονιά 2015-16:
«Ευαισθητοποίηση των μαθητών κατά του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας και προώθηση της ισότητας και του σεβασμού, στο πλαίσιο της εκστρατείας κατά της ρητορικής του μίσους του Συμβουλίου της Ευρώπης» (εγκύκλιος γπρ2933α)

Θεσμικό πλαίσιο

Καθώς το σχολείο αποτελεί φορέα πολιτικής του κράτους, η εφαρμογή της αντιρατσιστικής πολιτικής συνάδει με διεθνείς και ευρωπαϊκές συμβάσεις που έχει επικυρώσει η Κύπρος και αποτελεί επίσημη τοποθέτηση του κράτους κατά του ρατσισμού:

- Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού.
- Σύσταση CM/Rec(2010)5 της Επιτροπής των Υπουργών των Κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης για την καταπολέμηση διακρίσεων βάσει σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου.
- Σύμβαση για την Εξάλειψη Κάθε Μορφής Βίας κατά των Γυναικών της Επιτροπής για την Εξάλειψη των Διακρίσεων κατά των Γυναικών του ΟΗΕ.
- Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης του Συμβουλίου της Ευρώπης (European Social Charter).

*ECRI General Policy Recommendation No 10 on Combating Racism
And Racial Discrimination In And Through School Education
(Adopted On 15 December 2006), Strasbourg, 21 March 2007*

Εισηγείται όπως καταπολεμηθεί ο ρατσισμός και οι ρατσιστικές διακρίσεις στο σχολείο μέσα από μια μόνιμη πολιτική, που να περιλαμβάνει τη σύσταση ενός συστήματος παρακολούθησης ρατσιστικών περιστατικών, την υιοθέτηση μέτρων προστασίας των θυμάτων και της παιδαγωγικής, κατά βάση, διαχείρισης των περιστατικών, μέσα από:

- ο επιβολή αυστηρών και ανάλογων κυρώσεων
- ο υιοθέτηση ενός Κώδικα Συμπεριφοράς Κατά του Ρατσισμού

Ιούνιος 2014: Πολύ σημαντικό βήμα η αναγνώριση των πολύπλοκων και εξελισσόμενων μορφών ρατσισμού σε όλα τα πλαίσια (θεσμικό, σχολικό, ατομικό), στις έμμεσες και άμεσες του μορφές.

**ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ**

Αρ. Φακ.: 7.1.05.2

24 Σεπτεμβρίου 2015

Διευθυντές/τριες
Σχολείων Δημοτικής, Μέσης Γενικής
και Μέσης Τεχνικής –Επαγγελματικής Εκπαίδευσης

Θέμα: Στόχοι υπό έμφαση της σχολικής χρονιάς 2015 -2016

Αναφορικά με το πιο πάνω θέμα, αποστέλλονται πληροφορίες, οι οποίες αφορούν τους τρεις υπό έμφαση στόχους, που έχουν τεθεί από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, για τη σχολική χρονιά 2015–2016. Οι στόχοι είναι οι ακόλουθοι:

1. Βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων
2. Ευαισθητοποίηση των μαθητών/τριών κατά του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας και προώθηση της ισότητας και του σεβασμού, στο πλαίσιο της εκστρατείας κατά της ρητορικής μίσους του Συμβουλίου της Ευρώπης
3. Διαχρονικά διδάγματα από τους αγώνες των Κυπρίων για Ελευθερία και εισηγήσεις για τρόπους διάχυσής τους τους.

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του Κώδικα & Οδηγού δεν είναι να χαρακτηρίσει ή να αποκαλέσει άτομα ως 'ρατσιστές' ή 'μη ρατσιστές' αλλά:

- ο η **αναγνώριση** των οποιωνδήποτε άμεσων ή έμμεσων, σκόπιμων ή άσκοπων λόγων, πράξεων και διαδικασιών που οδηγούν σε αρνητικές διακρίσεις συγκεκριμένων ατόμων με βάση τη διαφορετικότητά τους
- ο η **ανάληψη ενεργού δράσης** για πρόληψη και αντιμετώπιση ρατσιστικών περιστατικών, και
- ο η **ανάληψη ενεργού δράσης** για ανάπτυξη αντιρατσιστικής κουλτούρας.

“Κώδικας Συμπεριφοράς Κατά του Ρατσισμού”

- Αναγκαιότητα για ανάπτυξη και εφαρμογή του
- Θεωρητικό υπόβαθρο: *ταυτότητα, διαφορετικότητα, φυλή, προκατάληψη, στερεότυπο, διάκριση, ρατσισμός, ξενοφοβία, εθνικισμός, μισαλλοδοξία, ομοφοβία, τρανσφοβία, εκφοβισμός, ρητορική μίσους, ελλιπής καταγγελία και ρατσιστικό περιστατικό*
- Σκοπός και στόχοι
- Υπευθυνότητες και δεσμεύσεις για όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας.

διαφορετικότητα

φύλο, χρώμα/εμφάνιση, εθνικότητα, κοινότητα ή θρησκευτική ομάδα, καθεστώς παραμονής στη χώρα, καταγωγή, θρησκευτικές ή άλλες πεποιθήσεις, αναπηρία, ηλικία, σεξουαλικός προσανατολισμός, γλώσσα, προφορά, συνήθειες, επάγγελμα, κοινωνικοοικονομική κατάσταση, κουλτούρα κλπ.

ρατσισμός

συνέπειες πράξεων, συμπεριφορών και λόγων, έμμεσων ή άμεσων, οι οποίες περιθωριοποιούν, αποκλείουν και κάνουν διακρίσεις σε βάρος όσων θεωρούνται 'διαφορετικοί', ασχέτως πρόθεσης

επομένως...

Με δεδομένη την πολλαπλότητα των ταυτοτήτων → Εξίσου πολλαπλοί και εναλλασσόμενοι είναι και οι πιθανοί συνδυασμοί διακρίσεων και ρατσισμών που μπορεί να αδικούν ή να ευνοούν κάποια παιδιά στο σχολείο και άτομα στην ευρύτερη κοινωνία σε σχέση με τις διάφορες ιδιαιτερότητές τους.

ρατσιστικό περιστατικό

- οποιοδήποτε περιστατικό εκλαμβάνεται ως ρατσιστικό από το θύμα ή άλλο πρόσωπο (Macpherson, 1999 και ECRI, 2007)
- καλλιεργεί περιβάλλον εχθρότητας προς όλα τα πρόσωπα που μοιράζονται κάποια χαρακτηριστικά, βλάπτοντας σοβαρά ευρύτερες κοινότητες
- Παραδείγματα:
 - γελοιοποίηση ή μίμηση προφορών ή κινήσεων, χρήση υποτιμητικής γλώσσας, ρατσιστικά ανέκδοτα/σχόλια, διάδοση φήμης για τη διαφορετικότητα ή υποτιθέμενη διαφορετικότητα ενός ατόμου, αποκλεισμός από συμμετοχή σε κοινωνικές ομάδες, προσβλητικά, απειλητικά ή ρατσιστικά γκράφιτι ή σύμβολα, σωματική βία στη βάση τις ιδιαιτερότητας ενός ατόμου

“Οδηγός Διαχείρισης και Καταγραφής Ρατσιστικών Περιστατικών”

- ο Βήματα διαχείρισης ρατσιστικών περιστατικών
- ο Πίνακας Κυρώσεων (έντυπο αναστοχασμού, παρατήρηση, γραπτή επίπληξη, επιστολή απολογίας, κοινωφελής εργασία, αποζημίωση, συζητήσεις με γονείς, στέρηση συμμετοχής σε εκδηλώσεις και αθλοπαιδιές, αποβολή)
- ο Έντυπο Αναστοχασμού
- ο Έντυπο καταγραφής ρατσιστικού περιστατικού (Φόρμα 1)
- ο Έντυπο ετήσιας αναφοράς ρατσιστικών περιστατικών (Φόρμα 2).

έντυπο αναστοχασμού

1. Γιατί σου έχει ζητηθεί να συμπληρώσεις αυτό το έντυπο;
2. Ποιους κανόνες του σχολείου ή της τάξης έχεις επιλέξει να μην ακολουθήσεις;
3. Ποιες συνέπειες είχε η συμπεριφορά σου για σένα;
4. Ποιες συνέπειες είχε η συμπεριφορά σου για άλλα μέλη της σχολικής κοινότητας;
5. Πώς αλλιώς θα μπορούσες να συμπεριφερθείς;
6. Θα μπορούσες να κάνεις κάτι για να επανορθώσεις;

«Η αναφορά των περιστατικών...

...δεν αποτελεί αδυναμία των σχολείων,
αλλά δηλώνει έμπρακτα την
αποφασιστικότητα τους να ενεργούν προς
όφελος ολόκληρης της σχολικής κοινότητας
και των δικαιωμάτων των μελών της. Τα
σχολεία που θα προβαίνουν σε αναφορές
ρατσιστικών περιστατικών δεν θα εκτίθενται
και δεν θα έχουν καμία δυσμενή συνέπεια.»

**ΧΡΟΝΙΚΟ
ΠΛΑΙΣΙΟ**

ΤΙ ΑΝΑΜΕΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

**Σεπτέμβρης
-
Δεκέμβριος
2015**

- Γνωστοποίηση του Κώδικα στους εκπαιδευτικούς στη διάρκεια συνεδρίασης προσωπικού
- Γνωστοποίηση του Κώδικα σε μαθητές/τριες και γονείς
- Εφαρμογή προληπτικών δράσεων στο πλαίσιο της Αγωγής Υγείας και άλλων γνωστικών αντικειμένων με στόχο την ευαισθητοποίηση και ενημέρωση των μαθητών/τριών για τον στόχο της χρονιάς

**Ιανουάριος
2016**

- Διεξαγωγή **Ημερίδας κατά του Ρατσισμού**, σε κάθε σχολείο, που θα σημάνει και την έναρξη της εφαρμογής του Κώδικα & Οδηγού

**Ιούνιος
2016**

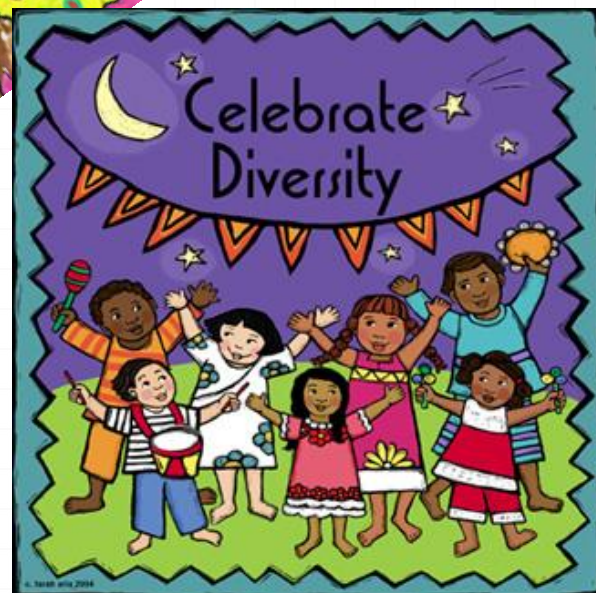
- Συμπλήρωση και αποστολή Φόρμας 2: Ετήσια αναφορά ρατσιστικών περιστατικών στο ΥΠΠ

Ημερίδα κατά του Ρατσισμού: ξεπερνούμε τις επιφανειακές προσεγγίσεις της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης

- ο Δραστηριότητες όπως 'πολυπολιτισμικά φεστιβάλ' και 'διαπολιτισμικές ημερίδες' έχουν κατακριθεί για την αδυναμία τους να αναγνωρίσουν και να αντιμετωπίσουν τις πολλαπλές μορφές ρατσισμού και διακρίσεων στα σχολεία και ευρύτερα (Brandt, 1986; Rattansi, 1992; Banks, 2006; May, 2009)

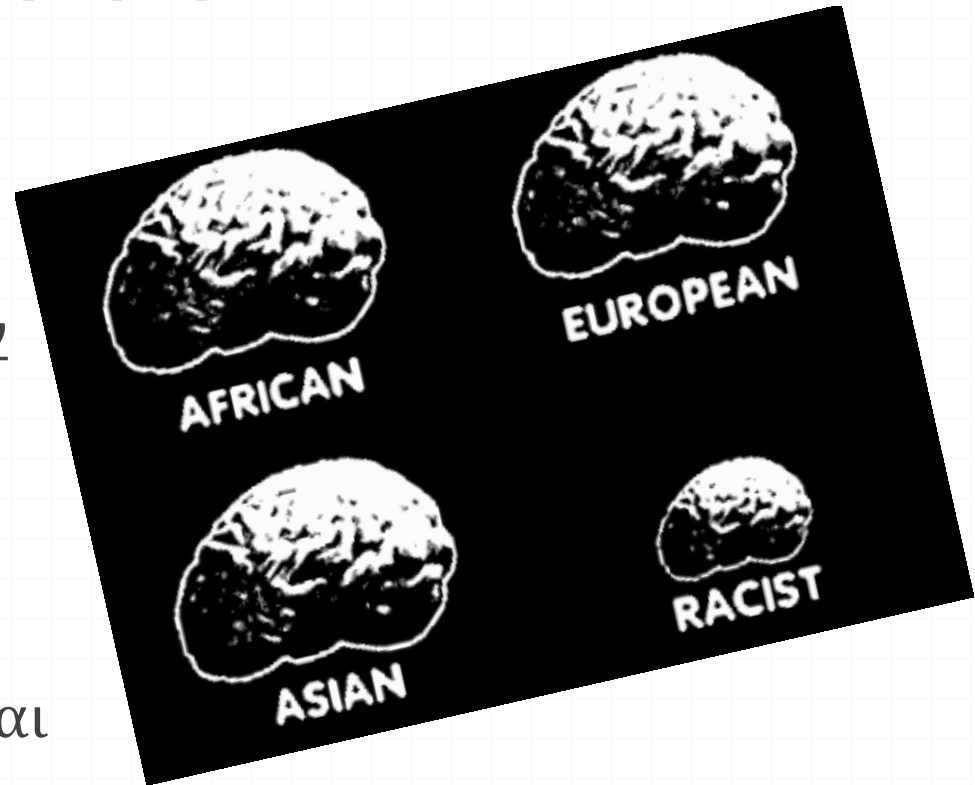

...απομακρυνόμαστε από επιφανειακές αναπαραστάσεις της διαφορετικότητας

...αποφεύγουμε τη δαιμονοποίηση ατόμων που παρουσιάζουν ρατσιστικές συμπεριφορές

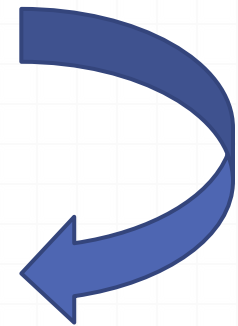
Η έκφραση ρατσιστικών συμπεριφορών δε συνοδεύεται πάντα από την ανάλογη πρόθεση, καθώς κάποια άτομα μπορεί να συμπεριφέρονται ή να εκφράζονται ρατσιστικά χωρίς να το αντιλαμβάνονται (Wetherell and Potter, 1992).

ανάγκη για προσαρμογή στις ιδιαιτερότητες του κυπριακού πλαισίου

Αντιρατσιστικές παρεμβάσεις που δεν λαμβάνουν υπόψιν τις ιδιαίτερες πολυπλοκότητες κάθε πλαισίου σε σχέση με ρατσιστικές πρακτικές, ίσως και να ενισχύσουν φαινόμενα ρατσιστικών περιστατικών και διαδικασιών στη σχολική καθημερινότητα (Connolly, 1994).

Πιλοτικός -ή -ό = που εφαρμόζεται δοκιμαστικά, σε περιορισμένη κλίμακα με σκοπό να διαπιστωθεί η πληρότητά του, η δυνατότητα βελτίωσης και συμπλήρωσής του

οφέλη για τη σχολική ζωή

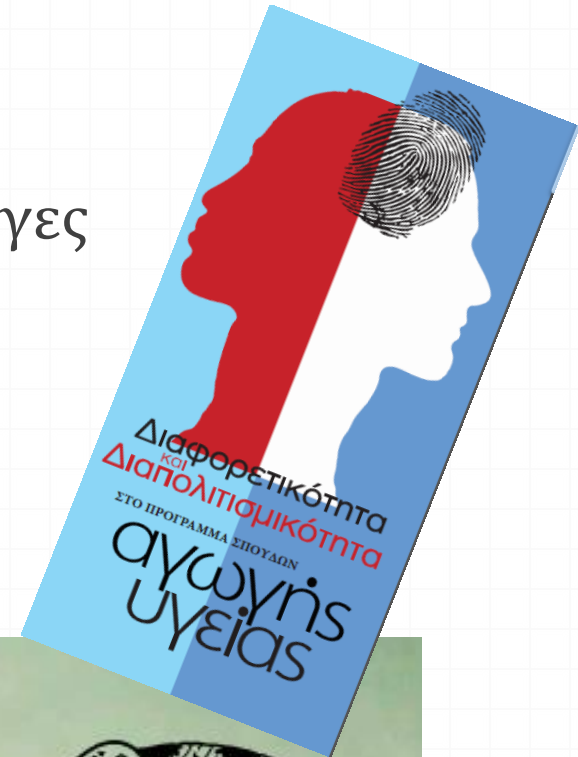
- ο Ανάπτυξη ενημερότητας, αισθήματος ασφάλειας και ευαισθητοποίησης εκπαιδευτικών, παιδιών, των οικογενειών τους και της κοινότητας για θέματα ρατσισμού.
- ο Αναγνώριση μορφών ρατσισμού που δεν ήταν αναγνωρίσιμες προηγουμένως.
- ο Μείωση ρατσιστικών περιστατικών.
- ο Ενδυνάμωση των παιδιών, τα οποία ανέφεραν την πλειοψηφία των ρατσιστικών περιστατικών και των διευθύνσεων στην αντιμετώπιση των περιστατικών και στην προστασία των θυμάτων.
- ο Διευκρίνιση των ορίων ανάμεσα σε ρατσιστικά, εκφοβιστικά ή παραβατικά περιστατικά.
- ο Εδραίωση της πολιτικής της μη ανοχής στα ρατσιστικά περιστατικά και θεσμοθέτηση πλαισίου συνεπειών.

«τι θα πω αύριο στο σχολείο μου;»

- ο Οι δεσμεύσεις των μαθητών/τριών αποτελούν και δεσμεύσεις των ίδιων των εκπαιδευτικών
- ο Οι κυρώσεις που προβλέπονται εναρμονίζονται πλήρως με τους κανόνες λειτουργίας των δημόσιων σχολείων
- ο Το έντυπο αναστοχασμού αποδείχτηκε πολύ σημαντικό κατά την πιλοτική εφαρμογή
- ο Είναι στη διακριτική ευχέρεια της διεύθυνσης και του σχολείου να αποφασίσει για τα βήματα που θα ακολουθούνται και την επιβολή των κυρώσεων. Μπορεί να γίνουν μικρές μετατροπές - όχι όμως εξαιρέσεις.
- ο Με την εφαρμογή της πολιτικής, τα ρατσιστικά περιστατικά ΔΕΝ ΠΕΡΝΟΥΝ πλέον απαρατήρητα

υλικό για υποστήριξη Κώδικα & Οδηγού

- ο Υλικό Υπάτης Αρμοστείας για τους πρόσφυγες
- ο Ανακαλύπτοντας τον Ελέφαντα
- ο Κομπαζίτο – Μικρή Πυξίδα
- ο Κοινωνική Μάθηση
- ο Girl Rising

στήριξη από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

- ο Επιμορφωτικές Ημερίδες
- ο Εκτύπωση Κώδικα & Οδηγού για όλα τα σχολεία (Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων)
- ο Σεμινάρια Σχολικής Βάσης 2015-16
 - ο "Διαφορετικότητα στη σχολική καθημερινότητα: αντιρατσιστική πολιτική και δράσεις"
 - ο "Διαφορετικές ταυτότητες στον χώρο του σχολείου"
- ο Ιστοσελίδα Αντιρατσιστικής Πολιτικής

www.pi.ac.cy

- ✓ Αναθεωρημένη έκδοση Κώδικα & Οδηγού (Νοέμβριος 2015)
- ✓ Υποστηρικτικό υλικό (ενημερωτικό τρίπτυχο για γονείς, ενημερωτική παρουσίαση κλπ)
- ✓ Πιλοτική εφαρμογή (ιστορικό, παρουσιάσεις από συνέδριο, εισηγήσεις, πλάνο εφαρμογής κλπ)
- ✓ Απαντήσεις σε FAQs
- ✓ kodikas@cyearn.pi.ac.cy
- ✓ 22402367

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΥΠΡΟΥ
CYPRUS PEDAGOGICAL INSTITUTE

Παρασκευή, 13 Νοεμβρίου 2015

ση | Επικοινωνία αναζήτηση...

Τομέας Επιμόρφωσης | Τομέας Εκπαιδευτικής Τεκμηρίωσης | Τομέας Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας | ΥΑΠ | ΚΕΕΑ

ολιτική | Οικοσελίδα

Οικοσελίδα

Οικοσελίδα	Πιλοτική εφαρμογή 2014-15	Στόχος υπό έμφαση 2015-16	Ανακοινώσεις - Εργασίες	Σεμινάρια - Συνέδρια	Υποστηρικτικό Υλικό	Συχνές Ερωτήσεις	Επικοινωνία
------------	---------------------------	---------------------------	-------------------------	----------------------	---------------------	------------------	-------------

Το σχολείο αποτελεί φορέα πολιτικής του κράτους. Επομένως, το σχολείο καλείται να αποτελέσει τον φορέα εφαρμογής αντιρατσιστικής πολιτικής, απομακρυσμένης από κάθε μισalloδοξη συμπεριφορά και το πεδίο αποτελεσματικής αντιμετώπισης όλων εκείνων των παραγόντων που συμβάλλουν στην εκδήλωση κάθε μορφής κοινωνικού αποκλεισμού, εκφοβισμού και διακρίσεων. Βάσει αυτής της παραδοχής, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού έχει θέσει ως έναν από τους στόχους υπό έμφαση για τη σχολική χρονιά 2015-16 το θέμα «Ευαισθητοποίηση των μαθητών κατά του ρατσισμού και της μισalloδοξίας και προώθηση της ισότητας και του σεβασμού, στο πλαίσιο της εκστρατείας κατά της ρητορικής του μίσους του Συμβουλίου της Ευρώπης».

Στο πλαίσιο των επιμορφωτικών και άλλων δράσεων του για τους υπό έμφαση στόχους της φετινής σχολικής χρονιάς, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο έχει προχωρήσει στη δημιουργία αυτής της ιστοσελίδας. Η ιστοσελίδα έχει σκοπό να ενημερώνει και να στηρίζει τα σχολεία όλων των βαθμίδων στην εφαρμογή της αντιρατσιστικής πολιτικής του ΥΠΠ, "Κώδικας Συμπεριφοράς κατά του Ρατσισμού & Οδηγός Διαχείρισης και Καταγραφής Ρατσιστικών Περιστατικών" και θα αναμένεται τακτικά.

Στην παρούσα ιστοσελίδα υπάρχουν πληροφορίες για την πιλοτική εφαρμογή της αντιρατσιστικής πολιτικής κατά τη σχολική χρονιά 2014-15, οι ανακοινώσεις και εγκύκλιοι σχετικά με την αντιρατσιστική πολιτική, ομιλίες και παρουσιάσεις από προηγούμενα συνέδρια και ημερίδες, υποστηρικτικό υλικό για τα σχολεία, καθώς και απαντήσεις σε συχνές ερωτήσεις εκπαιδευτικών. Στην ιστοσελίδα βρίσκονται επίσης στοιχεία επικοινωνίας για απευθείας στήριξη των σχολείων στην εφαρμογή του Κώδικα & Οδηγού.

ΔΕΝ ΕΙΜΑΙ ΡΑΤΣΙΣΤΗΣ!...
ΣΕΒΟΜΑΙ ΤΟ ΙΔΙΟ ΚΑΙ ΤΟΥΣ
ΜΑΥΡΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΚΙΤΡΙΝΟΥΣ
ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΜΕΛΑΜΨΟΥΣ ΚΑΙ
ΟΣΟΥΣ ΕΧΟΥΝ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΟ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΧΡΩΜΑ.

Ερωτήσεις;